

Else Margrethe Lefdal
(KDS, EST/OSLOMET)

Harald Eivind Moe
(KDS, HIOF)

Det foregår nå en kamp på Vestlandet for å sikre ungdom et praktisk og estetisk utdanningstilbud.

Vil berge KDA ved fire skoler

Vestland fylkeskommune går imot regjeringens store skolesatsinger når de foreslår å legge ned de fleste klassene på Kunst, design og arkitektur i fylket – og dermed raserer et tilbud som fremmer innovasjon, bærekraft og nytenkning. Dette mener Kompetansenettverket for kunst, design og arkitektur.

KDA VED FIRE SKOLER I FARE

Akkurat nå ser fylkeskommunen på tilbudsstrukturen for videregående skoler i Vestland fylke for perioden 2025–2035. Elevtallet i årene fremover går ned, og for å spare penger ønsker fylkeskommunen å legge ned de fleste klassene på Kunst, design og arkitektur (KDA), og tilby dette utdanningsprogrammet på én videregående skole i Bergen. Skolene som står i fare for å miste tilbudet, er Voss gymnas og Førde, Fusa og Olsvikåsen videregående skoler, som alle i dag tilbyr det studieforberevende utdanningsprogrammet for Kunst, design og arkitektur (KDA).

Forslaget om ny skolestruktur er nå ute på høring, og det rustes til kamp på Vestlandet for å sikre ungdom fra hele fylket et praktisk og estetisk utdanningstilbud. Å legge ned et utdanningsprogram på noen få skoler kan høres ut som en liten sak, men det vil ikke bare ramme mangfoldet av tilbud, men også rekrutteringen til en rekke fagfelt i Norge som er avhengige av disse fagene. Fylkeskommunen ser ikke ut til å forstå hvordan praktiske og estetiske fag er nyttig for å fremme innovasjon, bærekraft og nytenkning i fremtiden. Hvor er logikken når Vestland fylkeskommune vil legge ned utdanningsprogram som både er yrkesrettede, praktiske og estetiske?

MOT REGJERINGENS SATSINGER

Forslaget er dessuten stikk i strid med regjeringens satsing! Med Arbeiderpartiet i spissen

Dette er saken

Fire videregående skoler i Vestland fylke står i fare for å miste tilbudet sitt i Kunst, design og arkitektur (KDA).

har regjeringen lansert en satsing på yrkesfag i videregående opplæring. Regjeringen har vært svært tydelig på at de ønsker at flere skal velge yrkesfag, og at det er viktig at ungdom får læreplass og fullfører fagbrev. Dette er en del av en bredere visjon om å skape en mer praktisk innrettet skole, med en større vektlegging på fremtidsrettede praktiske og estetiske fag, og på mer praktisk læring i alle fag.

Kan fylkespolitikkerne i Vestland feilaktig ha oppfattet regjeringens satsing i videregående skole som utelukkende rettet mot yrkesfag, og at flere skal velge denne retningen? En satsing på yrkesfag skal vel ikke føre til «en rasing» av studieforberevende utdanningsprogram! Det kan tenkes at det råder en misvisende oppfatning om at det bare er yrkesfagene som er praktiske. KDA-elever jobber også praktisk! Det er faktisk slik (etter LK20) at tre av fem studieforberevende utdanningsprogram er praktiske og estetiske – og disse er i like stor grad yrkesrettede som yrkesfag. Kan KDA ha blitt glemt i den store nasjonale satsingen for å få elever til å søke praktiske yrkesfag?

RASERER ET DESENTRALISERT TILBUD

Det kan også virke som om politikkerne i Vestland fylkeskommune velger å overse regjeringens mandat om å opprettholde en desentralisert skolestruktur. Senterpartiet ønsker å sikre en desentralisert tilbudsstruktur og fremholder at «utdanning lokalt har vært – og er – viktig», og Arbeiderpartiet fremmer at de «skal være garantisten for en fortsatt desentralisert skolestruktur».

Elever i fra distriktene på Vestlandet som

Fylkeskommunen ser ikke ut til å forstå hvordan praktiske og estetiske fag er nyttig for å fremme innovasjon, bærekraft og nytenkning i fremtiden.

ønsker utdanning innen praktiske og estetiske fag på KDA, får svært lang reisevei om det eneste tilbudet i fylket finnes ved Årstad videregående skole i Bergen sentrum. Ved Voss Gymnas er det i dag elever som pendler både fra Lærdal, Flåm, Odda, Eidfjord, Øystese og Kinsarvik. Det er ikke enkelt for elever herfra å pendle videre til Bergen. Det er lange avstander, et kollektivtilbud som er lite utbygd, og rasfare som gjør at veiene kan bli stengt. Hvis KDA legges ned i Voss, Førde og Fusa, vil en hybeltilværelse i Bergen være alternativet for elever fra distriktene. Men i Bergen må elevene konkurrere med mange studenter på et svært tøft hybelmarked. I realiteten blir det kanskje bare elever i Bergens nærområde som kan søke KDA i Vestland fylke.

Og hva vil skje med lokale fagmiljø, eksisterende spesialrom og verksteder med utstyr, inventar og verktøy dersom tilbudet kuttes ved flere videregående skoler? Vår erfaring er at det tar lang tid å bygge opp og veldig kort tid å rive det ned. Det er ikke tatt hensyn til dette, og det kan stilles spørsmål om politikerne har satt seg inn i og forstått konsekvensene.

VERDIFULL KOMPETANSE

Med opprettelsen av KDA i 2016 viste regjeringen forståelse for verdien av praktiske og estetiske fag. KDA er en sentral del av utdanningsløpet inn mot samfunnsviktige yrkesgrupper som arkitekter, byplanleggere, designere og kunstnere. De praktiske og estetiske fagene ved KDA bidrar til mangfold og utvikler skapende og nytenkende elever. Elever som jobber ut fra en akademisk tankegang og samtidig utforsker kreative prosesser praktisk, tilegner seg verdifull kompetanse som trengs i det 21. århundre. Elever på KDA får et grunnlag for å kunne kombinere design og næringsutvikling og kan bidra til nytenking, innovasjon og utvikling.

Med et studieforberedende programområde kan elever på KDA kombinere sin kreativitet med for eksempel programfag fra realfag. Det byr på fremtidsrettede arbeidsmåter og dybdelæring! Fremfor å legge ned KDA på flere videregående skoler kan Vestland fylkeskommune se etter nye kombinasjoner og mer fremtidsret-

tede løsninger. Ordningen med fleksibilitet i fag- og timefordeling kan være et virkemiddel for å øke andelen elever som søker seg til konkrete fagområder. Ordningen er frivillig å ta i bruk for fylkeskommunene.

Vi har ikke råd til, og ønsker heller ikke, å miste talenter på grunn av noe som kan se ut som fylkeskommunens misoppfatninger av de praktiske og estetiske fagene i den videregående skolen. Er det politiske forslaget i Vestland fylkeskommune egentlig basert på uvitenhet, og et eksempel på tankeløs ensretting av skolen? Det hele mangler en politisk logikk når regjeringen samtidig har lansert det de kaller «et krafttak for en mer praktisk skole». Satsningen på KDA blir i alle fall bare tomt prat dersom fylkespolitikere vedtar dette forslaget!

Kompetansenettverket for KDA er sterkt bekymret for fremtiden til de praktiske og estetiske fagene på de videregående skolene i Vestland fylkeskommune.

Kunst og design i skolen (KDS) og Institutt estetiske fag (EST) ved OsloMet støtter Kompetansenettverket for KDA sin oppfordring om å engasjere seg i høringsprosessen og sende inn hørings svar som understreker viktigheten av å bevare de praktisk-estetiske fagene og KDA på videregående skoler i Voss, Førde, Fusa og Olsvikåsen. Dette er en kamp for å sikre at ungdom kan gjennomføre et praktisk-estetisk utdanningstilbud i hele landet fra grunnskole til høyskolenivå!

Høringen Heilskapleg plan for tilbudsstruktur i Vestland fylkeskommune. Forslaget ble vedtatt 4. april og sendt ut på høring med frist 20. mai. Fylkestinget skal behandle og vedta saken 1. og 2. oktober 2024.